

N. M. II, 127.
f. 36, 1.

X 2400128

II R
4124

MEDITATIONES INAUGVRALF
DE

IVRE ET RESERVATO
IMPERATORIS
MITTENDI COMMISSA-
RIOS AD ACTVM ELECTIO-
NIS ECCLESIASTICORVM
S. R. G. I. PRINCIPVM ET PRAE-
SVLVM

SVPERIORVM PERMISSV
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS AC PRIVILEGIIS LEGITIME
CAPESSENDIS

D. XV. DECEMBRIS ANNO MDCCXXXVIII

AVTOR DEFENSVRVS OFFERT

IOHANNES SIGISMVNDVS SCHELLER
SONDERSHVSA - SCHWARTZBVRGICVS.

ALTORFII NORICORVM
TYPIS IOH. GEORGII MEYERI, VNIV. TYPOGR.

28

430

MEDITATIONES IN...

IVRE ET REPERVAT

IMPERIALIS

MITTENDI COMMISSA

RIOS AD ACTUM

NIS ECOLESTIARUM

DE R. COL. MUNIC. P. H. R.

SVIA

SNPEA

EROSVMM

HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

CALSSINDIS

ANNO MDCCLXXV

W. TOR DE...

IOHANNES SIGISMUNDUS SCHNEIDER

...

...

...

SVB AVSPICIIIS
RERVM OMNIVM MODERATORIS
DEI T. O. T. M.

DOMINO
IOHANNI IACOBO
SCHELLERO

SERENISSIMI S. R. G. I. PRINCIPIS
SONDERSHVSÆ SCHVVRTZBVRGICI
CONSILIARIO AVLICO ET CAMERALI
LONGE SPECTATISSIMO

PARENTI OPTIMO.

*SANCTA PIETATIS LEGE AETERNVM
COLENDO,*

HASCE
MEDITATIONES INAUGURALES
IN
GRATISSIMAE MENTIS
DOCUMENTVM

CVM ARDENTI VOTO
PERPETVAE INCOLUMITATIS
ATQVE
PROSPERRIMAE FELICITATIS

DAT DICAT CONSECRAT

FILIVS OBSEQVENTISSIMVS

IOHANNES SIGISMVNDVS SCHELLER.

QVOD FELIX, FAVSTVM FORTV-
NATVMQVE SIT!

SECTIO I.

*De Origine et Fatis hujus Iuris et Reservati
Caesarei intuitu electionum S. R. G. I. Principum
Ecclesiasticorum et Praesulum.*

§. I.

Vr. Publ. Doctores, quando caput illud de <sup>Instituti ra-
tio.</sup> juribus et reservatis Sacrae Caes. Majesta-
tis tangunt, communiter solent ita ratio-
nes suas inire, ut nonnulla jura, tanquam
reservata, partim in *politicis* et *seculari-*
bus, partim in *sacris* et *ecclesiasticis* sum-

mo huic Capiti tribuant. Quod jura Caesaris circa sacra at-
tinet, illa rursus tam *intuitu totius coetus Christiani*, quam
etiam *intuitu Sedis Pontificiae* considerari solent; quo pacto
deinde variae species, et ex iis nonnullae ita in censum ve-
niunt, ut saepius occasio disceptandi inter eosdem I. P. Do-
ctores partim super *competentia ipsa*, partim super *extensione*
vel *restrictione* orta intelligatur. Nostrum non est omnia
haec jura circa sacra, vel quoad numerum saltem, recen-
sere; praesertim cum facile cuivis ex libris I. P. constare
possit,

possit, eo referri solere jus Advocatiae, jus convocandi generale concilium, jus nominandi ad Cardinalatum, et ex Collegio Cardinalium eligendi Protectorem Germaniae, jus primariarum precum, jus concedendi diploma victaliti a Coenobiis etc. praestandi, i. e. *Paris-Brieffe zu ertheilen*, jus indicendi ferias generales, jus reformandi Calendarium, et alia similia, utut non ignoremus, aliqua ex his una ad Comitia quoque pertinere posse secundum judicium. SCHVVEDER *Señ. I. J. P. c. 5. §. 21.* Nemo autem dubitabit, optima ratione juribus ac reservatis Imperatoris circa sacra annumerari debere, *facultatem illam mittendi Legatos et Commissarios suos in S. R. G. I. Archiepiscopatus, Episcopatus et Abbatias etc.* ut hi intersint Ejus nomine, Praesulum electionibus, actumque illum, prout salus Ecclesiae ac Reipubl. Germ. exigit, ubique moderentur. Qua de re cum in scriptis et commentationibus Doctorum I. P. plerumque vel plane nihil, vel generalia tantum, tradantur, adeo ut, si Ill. MOSERVM excipias in *Comp. I. P. G. L. III. c. 5. §. 7.* fere intactum hoc argumentum dici queat, equidem ego praesenti Dissertatione Inaugur. pauca et praecipua proferre constitui, et quidem ita, ut Sectione I. *de origine et fati hujus juris et reservati*; Sectione II. *vero, de exercitio ejusdem, sive jure, modo ac terminis, quibus hoc reservatum exercetur ab Imperatore,* agam. Quo ipso tamen non id praesumo, ac si sit vel haberi debeat hoc opus pro perfecto omnibusque numeris absoluto, quod a meis viribus nondum expectandum, sed ut specimen sit cogitationum ejus, qui, nisi temporis penuria impeditus fuisset, diligentiore et pleniore manum labori applicuisset.

§. II.

Reservatum diximus atque jus, quod Caesari competit intuitu singulorum Archiepiscopatum, Episcopatum etc. mittendi scilicet suos Commissarios ad electiones; quo etiam semper uti solet, nisi forsan sint tales Praesules, qui votum et sessionem in consilio S. R. G. I. Ordinum non habent, v. Ill. MOSER c. l. Sed utrumque vocabulum ideo expressimus et *Iuris* et *Reservati*, ut appareat, *fundamentum primarium*, ex quo competat, quaerendum esse *in jure Principis circa sacra*; *Reservati* vero nomen mereri, quando consideretur *intuitu totius Imperii*, et deinde etiam *intuitu partii cum Sede Rom. olim initi*, sive potius per Pontifices ab Imperatoribus extorti: prout ex sequentibus apparebit. Interim non dimittimus primarium istud fundamentum ex quo Caesaris jus dirigendi electiones Praesulum omnino derivandum est, nimirum *jus istud circa sacra*, quod summae potestati in quavis Republica, secundum saniora Politices principia, asserendum est. Intelligimus autem per hoc jus circa sacra omne illud regimen externum, quo eorum actiones diriguntur, qui in uno coetu et societate Ecclesiae civili vivunt, et quorum causae, quatenus cognitioni in externo foro subiectae sunt, ad supremam ejus directionem spectant. Proinde sine formidine oppositi, jus circa sacra asserimus Principi ob jura Majestatica; Non agnoscimus statum duplicem sub duplici capite, spiritali et temporali; Rejicimus distinctionem inter Clericos et Laicos, ita, ut illi sint Imperantes, hi parentes; Admittimus quidem distinctionem inter docentes et discentes, sed utrosque subicimus summae potestati in Republica, cujus unum est corpus sub uno capite; Denique etiam prorsus abstrahendum esse ducimus a subtili quidem illa et a tot ICtis Protestantibus ad hunc usque diem incaute

Primarium fundamentum juris et reservati Caesari intuitu electionum Episcopatum ponitur in jure Principis circa sacra.

fatis usurpata loquendi ratione , quasi Princeps sub duplici persona sit considerandus , in temporalibus et secularibus tanquam Princeps , in spiritualibus et ecclesiasticis tanquam Episcopus. Neque , ut , quae hactenus de summi Imperantis potestate circa sacra dicta sunt , prolixius explicemus , vel instituti ratio patitur , vel difficultate aliqua laborare posse videntur , postquam haec talia principia genuina jurisdictionis ecclesiasticae universalis firmissimis argumentis adstructa sunt a Viris Ill. HYBERO . THOMASIO , BÖHNERO , FLEISCHERO aliisque.

§. III.

Ius Principis
circa sacra
Papae et Cle-
ricus vi et arte
ad se trahere
studuerunt,
in primis quo-
ad electiones.

His praesuppositis , non longe quaerenda esset decisio quaestionis : cui , sicut in quavis bene ordinata Republica , ita etiam in nostro Germ. Imperio competeret potestas constituendi coetui Christiano dignos pastores talesque Episcopos , qui salutem Ecclesiae , externae directioni Principis omnino concredita , ejusque aedificationi , omne studium omnemque curam adhiberent. Neque credendum est , summis Imperantibus Christianis in exercitio hujus juris circa sacra tam facile aliquid derogari potuisse , nisi fastus et insatiabilis avaritia eorum , qui in locum Petri se successisse , vicariatum Christi in his terris tenere cum clavibus coeli , primatumque , non solum inter Reges , sed etiam inter Episcopos , sibi alias aequales , ad se pertinere , temerario ausu defendebant , i. e. summorum Pontificum omne regimen politicum hac in re nullo non tempore turbare laborasset. Quam ob rem fieri aliter non potuit , quam ut summi Imperiorum , Regnorumque moderatore hisce aliisque artibus Sedis Romanae et totius Ordinis Clericalis , quibus supremam autoritatem et principalem splendorem deprimere et extinguere , imo summa imis miscere volebant , quantum fieri , pro varietate et saepius calamitate

mitate temporum, potuit, obviam ire, et ecclesias suas ab iniquissimis dominationibus Papalibus liberare studuerint. Illud adeo singulare est et memoratu dignum, quod et ipsi Romano-Catholicae religioni addicti scriptores, si pro patriae suae libertate ecclesiastica tuenda calamus stringendus erat, contra affectatum Sedis, ita dictae Apostolicae, dominatum libertatis dulcissimum vocabulum in ore gerere, adeoque quae huic libertati sive vi sive fraude sive quacunquē alia ratione detracta fuerunt, inter Sedis Romanae spolia indirecte et per bonam consequentiam referre non dubitarint. Testis hujus rei locuples esse potest egregius liber **PETRI DE MARCA**, Ecclesiae Gallicanae libertatis vindicis et assertoris acerrimi; tametsi negandum non sit, eundem virum, cum suis similibus, verba in factum passim ita temperasse, ne Sedis Apostolicae reliquam autoritatem in dubium vocasse, vel obsequium de cetero debitum eidem denegasse videatur. Digna sunt verba *L. I. c. 2. p. 9.* ut hic apponantur. "Hostes ecclesiae, inquit, atque quam plurimi homines minime mali, sed in usu rerum parum versati, et anti-
 quitatis ecclesiasticae imperiti nomen ipsum libertatis detestantur, quasi apertam ab Ecclesia Romana defectionem
 blasphemiae proximam inducat. Hi ex aequo et Romanae
 Ecclesiae injuriosi sunt, ac si libertatem omnem aversata despotica quadam, vel potius tyrannica potestate jura omnia
 infringeret, et Ecclesiae pudorem onerant, quasi libertatis
 cujusdam retinens esse non possit, et simul pietate debita
 matrem suam prosequi."

§. IV.

Cui vero fini et cui bono haec omnia hactenus a nobis adducta fuerint, non adeo difficile est ad intelligendum. Nimirum ut appareat primo, sicuti cuivis potestati summae

In Imperio
 nostro jus
 constituendi
 Episcopos

ita

Canquam
pars juris cir-
ca sacra ad
Caesares per-
tinet jure
proprio.

Neutiquam
ex indulgen-
tia Papae.

ita etiam in Germ. Imperio summo capiti vi juris circa sacra Majestatici atque regalis citra ullius alteriusve affectatae potestatis in hoc mundo concessionem conniventiam vel indulgentiam competere proprio jure, prospicere salutem ecclesiae, fidos pastores eligendo, dignos Episcopos instituendo, pravosque ac gregem sibi concreditum Christianum perdentes dejiciendo et removendo. Quod ideo inculcamus, ut manifestum sit, graviter hallucinatum fuisse BELLARMINVM, qui, antiquissimam a populo factam, et postea ad Christianos Principes translata eligendi Episcopos rationem, tantum ex conniventia Papae Rom. ad breve tempus fuisse toleratam, asserit. Deinde secundo ut legitima conclusio fieri possit: Quicquid ex hoc jure instituendi et deponendi Episcopos ad Pontifices a summis Imperantibus consequenter etiam a Caesaribus translatum est, vel vi acquisitum, vel fraude laceratum, vel denique ex nimio pietatis et religionis affectu illis indultum relictumque fuisse.

§. V.

Antiqua ratio
electio-
num Episco-
porum.

Nunc quidem amplissimus campus nobis aperiretur, in quo, per varias temporum periodos et vicissitudines demonstrare possemus, qua ratione comparata fuerit a primis Ecclesiae temporibus electio Episcoporum et Praesulum; qua justitia Caesares et Reges jus istud circa sacra post transitum ad coetum Christianum sibi vindicarint; quibus artibus Praesules Romani, primatum affectantes, omnes partes hujus juris ad se traxerint; et denique quibus conatibus summi Imperantes se opposuerint iniquissimo dominatui papali. Verum enim vero cum haec omnia a cordatis pariter et doctissimis viris explicata sint, sufficere, si in hac tractatione breviter strictimque versabimur. Et quidem quod ad antiquissima tempora attinet purioris Ecclesiae, ad totam ecclesiam ipsam sive ad populum Christianum,

tianum, electiones Presbyterorum et Episcoporum, (inter quos tunc nulla notabilis erat distinctio) omnino pertinuisse, extra dubitationis aleam positum est, idemque ex ACTIS APOSTOLICIS, ex CLEMENTIS epistola ad Corinthios aliisque locis erudite ostendit ILL. BÖHMER in dissert. ad Plinium et Tertullianum VI. et Iur. Eccles. Protest. *L. I. T. VI. §. 3. seqq.* Qui simul ex THOMASINO, BLONDELLO, MARCO ANTONIO DE DOMINIS, ZIGLERO et SCHILTERO, veritatem illam confirmavit, quod electio plebi, in Occidente imprimis per plura Sec. conservata fuerit, et quod hujus rei vestigia in ipso Decreto Gratiani deprehendantur. *can. 5. Dist. 51. c. 13. et 16. D. 61. c. 26. D. 63.* etc. At vero in Oriente post Sec. IV. mox plebs ab electione exclusa videbatur, devoluta maxime potestate hac ad concilium Episcoporum: Interim tamen quod nihilominus Imperatores Christiani Sec. IV. non raro Patriarchas et Episcopos constituerint et indignos removerint, egregiis locis ex scriptoribus coaevis probavit PFEFFINGER ad VITRIAR. *L. I. T. XV. §. 19. litt. b.* Quae postea fuerit ratio, quodve factum ad tempora usque Justiniani Imperatoris, quo plebs potissimum exclusa, admittis tantum honoratis et optimatibus *l. 42. C. de Episcop. et Cler. Nov. 123. c. 1. et Nov. 137. c. 2.*, exposuerunt THOMASINVS et MARCA citati apud ILL. BÖHMER. *loco alleg. §. 6.* Nullo tamen tempore exclusam fuisse auctoritatem Imperatorum, nobis colligendum videtur ex locis EVSEBII de vita Constantini M. *L. III. c. 58. seqq.* et THEODORETTO *Histor. L. I. c. 9.* Inprimis notandus est ille locus EVSEBII, quo nos certiores reddit, se audivisse Constantinum Imperat. ad Episcopos in convivio dicentem haec verba: Vos quidem eorum, quae intus sunt in Ecclesia agenda, ego vero quae extra hanc sunt, Episcopus a DEO sum constitutus. De Constantio Imperat. qui Liberium Papam Episcopatu Rom.

In Occidente.

In Oriente.

non

B

don-

donavit vid. PLATINA in ejus vita. De Theodosio juniore, qui Nectarium in locum Gregorii Nazianzeni suffecit vid. SOZOMENES *L. VII. c. 8.* Varias autem controversias, super modo eligendi Episcopos in Oriente consueto, ortas componere studuit BLONDELL. in *tr. de jure plebis in regim. ecclesiast.*, ad quem B. L. remittimus.

§. VI.

In Occidente post
Sec. V. Regum
consensus in elec-
tione Episcoporum
requisitus.

Quo jure usus
Carolus M.

In Occidente diutius Clero populoque electio conservata fuit: Quod vero post Sec. V. jam Regum consensus simul requisitus, et ita tandem ad eosdem universa electio transferit, facile posset demonstrari, nisi otium nobis fecissent PETRVS DE MARCA, CONRING. et PFEFFINGER, qui ultimus inprimis quoad Germaniae Reges et Imperatores hoc argumentum per singula temporum momenta prolixè pertractavit, quem proinde exscribere nolumus. Ita de Carolo, qui et re et nomine Magnus erat, certum est, ipsi jus constituendi et deponendi Archi-Episcopos et Episcopos relictum fuisse; et ex CRANZIO *L. II. c. 23. it.* in Metropoli passim probari potest, eum in Germania inprimis in Saxonia, plures pro arbitrio constituisse Episcopos. Quam gratus fuerit Hadrianus Papa erga Carolum, ita, ut, synodo habita, sanctione pragmatica omne jus eligendi pontificem et ordinandi sedem papalem ipsi confirmaret, ex coaevis probavit STRVV. *in Corpore Hist. Germ.* Testatur de eadem re *can. 22. dist. 63.* et addit, Hadrianum voluisse, ut Archiepiscopi et Episcopi per singulas provincias ab Imperatore investituram accipiant, et, nisi a Rege laudetur et investatur, a nemine consecratur, sub poena anathematis et publicationis bonorum. Notum est, varia BARONIVM adduxisse contra hoc decretum, sed argumenta eius solide refutavit PFEFFING. *L. I. t. 15. §. 21.* Quae omnia, cum adeo libere exercita fuerint a Carolo M. non

non solum iustam conclusionem suppeditant a potestate et jure instituendi Episcopos, ad jus deponendi eosdem; sed etiam ita comparata sunt, ut sequentium Regum et Imperatorum a Carolo M. usque ad Ottonem M. regentium iustam facultatem exercendi hoc jus, comprobare queant. Liceat ex documentis nonnullatantum ad rem nostram facientia adducere. Ita Ludovicus Pius liberam quidem electionem Episcopi Romanam, edicto aliquo, clero et populo reliquisse fertur; sed tantum abest, ut libertas ista regii assensus necessitatem excludisset, vel in totum sustulisset jus eligendi reliquos Episcopos, eosdemque deponendi; quin potius, regium istum assensum a concilio Aurelianensi probatum fuisse, et in exercitio adhibitum, vel ex ipsa electione Gregorii IV. appareat: Is enim non prius ordinatus erat, quam cum *legatus Imperatoris* Romam venisset, et electionem populi qualis sit, exanimasset, vid. ANNALES BERTINIANI. *ad Ann. 827.* Aliud notabile documentum hujus juris exerciti invenitur in Actis Comitiorum Roman. anno 844. apud GOLDAST. *T. III. Const. Imp. p. 269. seqq.* nimirum, cum Papa Sergius II. inconsulto Imperatore electus et consecratus fuisset, Lotharius Augustus filium Ludovicum Regem cum exercitu misit Romam, ut Papam et Romanos ad obedientiam Imperatoris retraheret; qui, postquam Romanis exposuit, quod Papa sit omnibus modis Caesari subiectus, nec sine ejus nutu consecrari, multo minus regnare debeat, tantum profecit, ut Pontifex, omnes Archiepiscopi, Episcopi et optimates Romanorum non tantum fidelitatem Lothario semper Augusto promiserint, sed etiam decedente Papa quemquam illic praeter sui jussionem Missorumque suorum praesentiam ordinare noluerint. vid. ANNAL. BERTINIANI. *ad A. 844.* Et quid opus est verbis ac multis demonstrationibus? Ipse BARONIVS fatetur, parum tuac temporis auctoritatis fuisse Pontificem apud Germanos;

Ludovicus Pius.

Lotharius.

et intrepide Germanos Episcopos, Regis sui autoritate confisos repudium misisse Praefuli Romano, Imperium quoddam in Regimine Ecclesiastico libertati suae contrarium, affectanti. Produxit BARONIVS *in annalibus ecclesiast.* licet invitus et in Autores injurius hujus tenoris litteras: „Cum sis servus „servorum, dominus dominantium esse contendis; Nos vero „cum collegiis nostris neque edictulis tuis stamus, neque vo- „cem agnoscimus, neque tonitrua timemus etc.

§. VII.

Otto M.

Talis erat rerum status quoad jus Caesarum intuitu electionis ac constitutionis Episcoporum a Carolo M. usque ad Ottonem M. Hic, juncto Imperio Romano cum Germanico regno, omnino omnia sibi vindicavit circa sacra jura quae Garolus M. cum suis successoribus unquam potuit sibi vindicare; Ordinavit enim Romanam sedem, Archiepiscopos Episcoposque constituebat, et, si e re Ecclesiae esse ipsi videbatur, indignos deponebat. Non longe quaerenda sunt aperta quae haec probant documenta: Provocamus solummodo ad *can. 23. D. 63.* et ad specimen autoritatis strenue exercitae, cum Iohannem XII deposuerat Otto, et in ejus locum surrogarat Leonem VIII. De eodem Ottone plurimorum I. Publ. atque Ecclesiast. Doctorum sententia est, eum, una cum episcopali dignitate ecclesiastica, secularem potestatem et regalia Episcopis Germanicis famosa investitura *per annulum et baculum* tribuendi, fundamenta jecisse; utut alii, jam aevo Carolingico initia investiturae se invenisse, crediderint. CRANZIUS *Libr. III. Metropol. Cap. III.* scribit Landovvardum Episcopum Mindensem inter omnes suos antecessores primum fuisse, qui regalia acceperat de manu Imperatoris Ottonis I. Id certum est, ab eo tempore illum morem frequentius usurpatum fuisse ab Imperatoribus, ut

Investitura per annulum et baculum.

ut darent investituram Episcopis quoad jurisdictionem ecclesiasticam et regalia per investituram istam, atque simul feudorum ecclesiasticorum originem stabilirent. Imo ex eodem fundamento quandoque Ducibus investiturae hujus jus datum est; iis scilicet, qui novos Episcopatus erigendi autoritate pollebant: Nam Henricum Leonem hac potestate praeditum fuisse in terra Slavorum, testis est HELMOLDVS in *Chron. Slav. L. 1. c. 87.* ubi: "Facta postulatione, ait, obtinuit Henricus apud Caesarem autoritatem Episcopatus suscipere, dare, et confirmare in omni terra Slavorum. Qui prolixiore tractationem de hujus investiturae per A. et B. origine et fati desiderant, eos remittimus ad CONRING. MAIMBURG. THEODORVM NIEM et ILL. BÖHMÉR. *I. E. Prot. L. 1. t. 6. §. 61. seqq. et t. 31. §. 35.* Praeterea notandus est locus ISIDORI Hispalensis Episcopi apud BELLARMINVM *de Script. Eccles. p. 137.* ubi *L. II. de officiis ecclesiast. c. 6.* dicitur; quod Episcopo, dum consecratur, detur *baculus*, ut ejus judicium subditam plebem vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum sustineat: Detur et *annulus* propter signum pontificalis honoris vel signaculum secretorum.

§. VIII.

Hac ratione successores Ottonis usque ad Henricum III. inclusive jus constituendi Episcopos et investiendi quiete exercuerunt. Verum Gregorius VII. Pontifex Maximus, qui et fastu et calliditate omnes suos et antecessores et successores facile superaverat, et de novis hierarchiae papalis stabilendae fundamentis nullo non tempore sollicitus erat, jus istud investiendi per A. et B. oculis invidia plenis aspexit, et proinde Henrico IV. extorquere tentavit. Vix enim ad Pontificatum, Imperatoris cura et autoritate, ejectus erat

Investitura per A. et B. quiete exercita ab Otone usque ad Henricum III.

Gregorius VII.
Henrico jus
investiendi ex-
torquere voluit,
sed frustra.

cum statim jam caput efferre inciperet, et, habita Romae Anno 1074. synodo, palam interdiceret Regi jus in posterum investiendi Archiepiscopos Episcopos etc. sub praetextu simoniarum commissarum. Mittebat legatos ad Regem, qui illum coram synodum Romanam citabant, ut de criminibus patris responderet, alioquin sciret ipsi anathema impostum fieri. Aegre ferebat Rex Henricus Papae temeritatem, eamque ob rem, omnibus fere Episcopis et Abbatibus Germ. ad se Wormatiam convocatis, illorum consensu mittebat Papae litteras, in quarum fine haec habentur. „ Tu „ hoc anathemate et omnium nostrorum Episcoporum judicio damnatus descende, vindicatam tibi sedem relinque, „ alius in solium B. Petri ascendat, qui nulla violentia religionem palliet, sed B. Petri sanam doctrinam doceat. „ Ego Henricus Rex DEI gratia cum omnibus Episcopis nostris tibi dicimus, descende, descende, etc. “ Quibus litteris ad Papam delatis, hic Regem novo plane exemplo illegitimo modo excommunicat, ab Imperii culmine deponit, omnesque a juramento, ipsi praestito absolvit. Et quamvis Henricus modo Regiae suae dignitatis indecoro absolutionem a Papa Rom. petiisset, pacemque postea Ao. 1077. cum eo iniisset, nihilominus hic varios Anti-Caesares excitavit, illumque iterum diris devovit. Sed frustra laboravit, nec fulmina excommunicationis exercitium juris investiendi Episcopos per A. et B. tollere vel impedire potuerunt; Rex potius, teste SIEGEBERTO GEMBLACENSI, conventu Episcoporum habito Moguntiae, decrevit, Pontificem a Papatu esse deponendum et Longobardiam petens Guibertum Ravennae Episcopum pro Hildebrando Papam designat. Eodem modo Paschalis II. Imperatoribus jus illud investiendi ex inepta ratione adimere studuit. „ Si enim ecclesia, inquit apud SVGERIVM pag. 289. Imperatore inconsulto „ Prae-

„Praelatum eligere non possit cassata Christi morte, ei serviliter subjacere, si virga et annulo investiat, cum ad altaria ejusmodi pertineant, contra DEVM ipsum usurpare, si sacras dominico corpori et sanguini manus Laicorum, si manibus gladio sanguinolentis obligando supponant ordini suo et sacrae unctioni derogare etc. „ Quid ad haec Henricus? Is Papam et nonnullos Cardinales secum captivos ducit, nec prius dimittit, quam omnes jurejurando sancte promittant, se Imperatores in concedendis investituris Episcopalibus per A. et B. nunquam turbaturos, neque injuria effecturos, multo minus excommunicaturos esse.

§. IX.

In tali rerum statu Henricus V. jus suum circa sacra et speciatim, constituendos Episcopos in Germania deprehendit. Ipse Pontifex Henrico in Imperatorem coronato memoratam paulo ante conventionem post lectum Evangelium confirmavit, et pro more illorum temporum, per S. Eucharistiam obsignavit formula solenni, et, ob adhibitae religiosissimas contestationes, prorsus stupenda. Verum enim vero eae fuerunt multis Pontificibus Romanis artes familiares, ut nihil tam sanctum tamque inviolabile constitutum sit, quod praetensa laesione salutis Ecclesiae i. e. hierarchiae et dominatus papalis clericalisque facillimo negotio rumpi atque dissolvi non posset. Quapropter vix Imperator in Germaniam reversus erat, cum jam in Concilio Lateranensi Papa omnia quae tanta religione promiserat, turpiter revocasset sub praetextu coactae voluntatis; addito, in praemium factae transactionis, fulmine anathematis in Imperatorem. Nimis longum foret, si omnia illa fata, quae Henricus V. in hac tristissima a Sede Papali perpeffa persecutione sustinere debuit, prolixo stylo recensere vellemus.

Qui

Henricus V. dimittit B. Petro investituram vi coactus.

Handwritten notes in the right margin.

Qui Pontificem istum nulla religione nullaque conscientia praeditum exceperunt successores Gelasius II. Gregorius VIII. et Calixtus II, vestigiis antecessoris sui Pseudo-Politicis, libertati Ecclesiarum Germanicarum infensis, sed ad incrementum fastus papalis promovendum praecipue aptis, feliciter insistebant. A Gelasio II. instinctu Alberti Moguntini, Friderici Coloniensis et Conradi Salisburgensis, Imperatorem denuo excommunicatum fuisse, refert OTTO FRISINGENSIS *L. VII. c. 15.* Et quamvis Imperator ex sua parte omnem moverit lapidem, ut violentiis hisce papalibus obviam iret, jureque suo in deponendis turbulentis, et novis constituendis Praesulibus, uteretur; nihil tamen efficere potuit, partim propter generalem illorum temporum infelicitatem, partim propter superstitionem, quae tunc omnium, qui sub fulminantibus minis Paparum vivebant, animos occupabat; partim denique propter intestina bella, quae totam Germaniam turbulentam, et speciatim Ecclesiast. Principum mentes adeo Henrico infensas reddebant, ut adhuc dubium sit, utrum sinisteris fatiis et adversae fortunae Henrici V, an vero magis Principum et Praesulum I. R. G. sive discordiae, qua maxime res dilabuntur, sive obstinationi, qua Henricum defendendum esse decreverant, jactura insignis hujus juris circa sacra, investiturae scil. episcopalis, adscribenda sit. Sed talis erat finis deplorandus controversiae inter Sedem Rom. et Imperium R. Germ. agitatae: nimirum cedere injustis violentiis sanctae, si Diis placet, Sedis necesse habuit Henricus, et solenniter renuntiare investiturae per A. et B. per tot annos multo sanguine Germ. acriter defensae,

§. X.

Peracta est haec famosa cessio atque renuntiatio in Comitibus Wormatiensibus Anno MCXXII; et quidem inter Pontificem Calixtum II. et Caesarem Henricum V. infelicissimo

Rei-

Solennis cessio
per Henricum V.
Calixto II, facta
8. 1122.

Reipublicae Germ. fato; effectumque est, ut in posterum Praesules non nisi regalia ab Imperatoribus mediante investitura recipere debeant. Asservatur haec Constitutio et pactio Romae, aureoque sigillo munita est. Quoniam vero reciproca, et ita comparata deprehenditur, ut nobis, qui fundamentum juris et reservati Imperatoris mittendi legatos sive Commissarios ad actum electionum Archiepiscoporum, Episcoporum et reliquorum Praesulum in illa ipsa pactioe quaerimus, de illius integerrimo sensu constare omnino debeat; hinc quin ipsa verba inseruissimus: vix nobis temperare potuimus. Verum cum cuius integrum sit, eandem infer-tam deprehendere atque legere apud GOLDAST. *in Const. imp. p. 259.* SCHILTER. *de Libert. Eccl. German. L. IV. c. 5. §. 6. et 7.* PFEFFINGER. *ad Vitriar. L. I. T. 2. §. 8. p. 65.* et apud complures alios: hinc temporis spatioque parcentes, eam quidem omittimus, sub hac tamen solenni protestatione, quod in sequentibus, quoties necessitas occasioque id postulabunt, verba ad scopum nostrum facientia fideli manu simus produ-cturi. Antequam vero ad Sect. II. nos convertimus, tria Tria monita. adhuc annotanda veniunt, *primum* est, quod Papa, qui Henrico V. injustissimo modo investituram per A. et B. extorsit sub praetextu reprimendarum artium Simoniacarum, pessimam suam intentionem, quam in hac re fovebat, mox prodiderit dum pristinam libertatem Clero plebique restituere adeoque rem in pristinum statum reducere prorsus non inten-debat, sed potius suae autoritatis incrementum, contra omnem usum, in Ecclesia Christiana hactenus nunquam observatum, quaerebat; atque adeo jus constituendi Episcopos inter justas rapinas referebat. Variis enim artibus electiones postea tur-bavit per mandata sua de providendo, jure confirmandi nunquam contentus. *Alterum* est, quod sequentes quidem Im-peratores, atque successores Henrici V. ad Fridericum II. C
usque.

Ex hac cessione Henriciana explicari debet re-servatum et jus Imperatoris ut praesens sit in electionibus per suos Commissarios.

usque, omni studio laborarint, ut injusto usurpatori turpe
lucrum extorquerent, et jus constituendi Episcopos sive in-
vestitutam per A. et B. Caesareis Regalibus vindicarent:
Verum semper infelici successu. Nam Papa jure usurpato
diu tam effrenata libertate tantaque temeritate usus est per
Germaniam, ut non potuerint non Germani hisce ausibus
omni tempore ac quovis modo resistere. Peperit hoc cer-
tamen de injustitia annatarum, de immensis sumptibus, pro
pallio, confirmatione etc. redimenda, impendendis, de tur-
bis per mandata de providendo excitatis in electionibus etc.
Concordata illa Nationis Germ. An. 1448. inter Frider. III. et
Nicolaum V. inita; quibus electio cathedralibus ecclesiis
restituta, quaedam autem Pontifici reservata, multa tamen
ita dubie ibidem posita leguntur, ut in immensum creverit
moles gravaminum Ecclesiarum Imp. Rom. Germ. contra
sedem Apostolicam, neque in hunc usque diem medela his
malis applicari potuerit. *Tertium* denique est, quod pri-
marium fundamentum juris istius et reservati Imperatoris,
mittendi Legatos et Commissarios ad actus electionum,
nonnulli quaerant in supremo jure Advocatae Ecclesiae uni-
versalis, vi cujus Imperatori incumbit, ut omnia in Ecclesia
Christiana ad normam pacis concordiae et salutis conservan-
dae componantur: quae de re promissio solennis ab Imperat.
deprehenditur in capitulat. Proinde olim ipse Legatus Cae-
sareus Illustr. Comes de Kaunitz ad istud jus Advocatae pro-
vocabat in Electione Coloniensi; uti apparet ex propositione
Reverend. Capitulo Metropolitanae Ecclesiae Coloniensis
14. Jul 1688. facta et expressa in Actis LONDORPII ad
an. 1688. ubi lit. B. leguntur verba: „Nunc vero, vacante
„ Archiepiscopali sede, Caesaream Majestatem sui muneris esse,
„ et *Advocatae sibi in Ecclesiis Germ. competenti*, incumbere
„ duxisse, Capitulo Metropol. breviter exponi, quod Archi-
„ episco-

„episcopatus huic Electoralis dignitas annexa sit, quam con-
 „servare nec ullo discrimini objicere oporteat. Nos qui-
 dem non reprobamus, si quis ex hoc jure Advocatiae de-
 ducere vellet fundamentum reservati Imperatorii, quoad mis-
 sionem Commissariorum ad electiones Praesulum: Quoniam
 vero in illa Advocatia magis officia Imperatoris et quidem
 generalia ad pacem in Ecclesia conservandam continentur;
 quod ex recentissimo aliquo exemplo demonstrari potest, cum
 Augustissimus noster Imperator CAROLVS VI occasione tur-
 barum in Ecclesia Gallicana propter Constitutionem Unige-
 nitus excitatarum, solenni rescripto ad Comitem Althanium
 Romam misso, sui officii gravissimi, *Ecclesiae sc. supremi pro-
 tectoris (en qualité de Chef supreme et temporel, d' Avocat de
 l'eglise universelle*, ut verba sonant) se memorem esse debere,
 plenissimo Majestatis et prudentiae zelo declaraverat, v.
 C. A. BECK *in diff. de triplici Advocatia Imperat. Ecclesiast.
 per tot. et in specie c. 1. §. 18.* Hinc nemo nobis vitio ver-
 tet, si, qui non tam de aliquo officio, sed potius de singulari
 jure et reservato Imperatoris ecclesiastico in Imper. R. G. exer-
 cendo agere constituimus, illud nimis generale principium
 seponimus, et potius ad proximius quoddam fundamentum,
 quod *in reliquiis Juris circa sacra* per conventionem Impera-
 toris Henrici V. cum Calixto II. superstitibus, tutius quae-
 ritur, in praesenti Rerum Germanicarum statu, primario pro-
 vocamus; vestigia prementes ILL. MOSERI *in Intr. J. P. L. III.
 C. 5. §. 7.* qui eadem methodo usus est.

SECTIO II.

De exercitio reservati Imperatorii mittendi legatos et Commissarios ad electiones Sacri R. G. J. Praesulum.

§. I.

Potiora momenta ex reciproca promissione Imperatoris et Pontificis in pacto d. a. 1122. recensentur.

DE exercitio hujus juris et reservati, quo, per Legatos et Commissarios, electiones ecclesiasticas in Imp. R. G. dirigit Imperator, ut justo ordine agere possimus, ante omnia dispiciendum erit, quid hujus juris nomine in mutua promissione Pontificis et Caesaris contineatur. Dimisit autem Henricus Ecclesiae Romanae *omnem investituram per A. et B.* Concessit in omnibus Ecclesiis fieri electionem et liberam consecrationem; et promisit Ecclesiae Romanae suum auxilium, in quibus hoc postulaverit, etc. E contra Calixtus Papa concessit Imperatori, I.) ut electiones Episcoporum et Abbatum Teutonici Regni quae ad regnum pertinent, *in praesentia ejus (Imperatoris) fiant*, absque simonia et aliqua violentia: Notavit SCHILTERVS astutiam Pontificis *L. IV. de libert. Eccles. Germ. c. 5. §. 8.*, nam id intendebat Pontifex, ut non solum investitura Episcoporum per Germaniam et Italiam, sed eo ipso etiam superioritas et independentia a summa Reipublicae potestate acquireretur. Per verba itaque: *Teutonici Regni, quae ad regnum pertinent etc.* restrinxit jus Caesaris ita, ut extra regnum Teutonicum quae sunt et ad principatum Urbis Romae pertinent, in praesentia Imperatoris aut ejus *Missorum* amplius fieri non deberent, nec Imperator concurrere; adeoque nec ad electionem Pontificis Romani; cum tamen talis promissio et restrictio in diplomate Imperatoris non
con-

Contineatur. Porro II.) Papa Imperatori ejusque autoritati reliquit, ut, *si qua inter partes discordia emerferit*, Metropolitanis et provincialium consilio vel judicio, *saniori parti assensum et auxilium praeberet possit*. III.) *Liberam investituram regalium* ut electi recipiant ab Imperatore, non impedire voluit nec potuit Papa; sicuti etiam fidelitati quae in investitura promittitur et praestanda est, derogare noluit, (quasi haec omnia ad sanctissimi Patris curam pertinuissent unquam) modo excipiantur jura quae ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur. His praesuppositis, nunc videamus, quae vi hujus *conventionis* famosae, vi *genuinorum principiorum J. P. Germ.*, vi denique *praxeos* in Imperio nostro Imperatori, tuto sint asserenda jura, et quatenus ea exerceantur *per Missos, Legatos sive Commissarios*. Nam cum parum conveniret Imperatori, ut ipse *in persona praesens* sit, et dirigat electiones Praesulum, per se patet ea omnia, quae in seqq. prolaturi sumus, pertinere ad tales Procuratores et mandatarios, Caesarea autoritate, quoad hos actus, plenissime instructos, augustissimam ejus personam repraesentantes, et adeo solennibus litteris, pro legitima persona sua, productis, debito modo admittendos. Quapropter hic breves esse possumus, quod ad punctum legitimationis pertinet, neque hic ulla differentia occurrit inter hos et quoscumque alios Augustissimi in Imperio Capitis Missos, Legatos vel Commissarios, sed sufficit provocare ad generalem regulam, quod illud ipsum, quod quis per alium legitimo mandato instructum fecit expedivitque, ipse fecisse putandus sit.

Methodus dicendorum de legatis et Commissariis Imperatorem in electione repraesentantibus.

§. II.

Licet itaque *Capitulis* immediatis in Imperio R. Germ. tam Romano-Catholicae religioni in totum aut ex parte ad-

Inter reliquias juris circa sacra pertinet Reservatum Imperatoris,

quod adeo non
restringendum
sed extendendum.

scriptis quam etiam Augustanae Confessioni addictis, libera electio relicta sit; licet etiam Papae jus, confirmandi Episcopos et Praesules suae confessionis, reservatum maneat; Caesaribus tamen salvum intactumque manere debet illud jus et reservatum, quod ex juribus circa sacra et suprema illa potestate constituendi Episcopos et Praelatos, eisdemque si indigni sint, removendi, tanquam tabula ex naufragio fatali collecta, adhuc reliquum est, et quod, si genuinis principis politicis ecclesiasticis et I. P. insistendum est, neutiquam restringi sed potius justissimo modo extendi debet. Quis enim negabit, nos versari, dum de ademptione, privatione et injusta extorsione juris firmissime quaesiti agimus, in negotio aperte odioso, libertati Germ. admodum fatali, et, si infelices temporum vicissitudines gravissimasque contentiones consideramus, nunquam non deplorando: Quapropter omnia in favorem Caesaris extendenda sunt, et conclusio denique formanda, quod quicquid Imperatori non expresse ademptum, illud ipsi adhuc salvum maneat; praesertim cum adhuc dubium sit, an, quicquid Caesar per tam injustas artes atque violentias amisit dimisitque, per pacationem qualemcunque amittere unquam vel dimittere, etiam cum statuum consensu, potuisset, vid. omnino SCHILTER. saepe cit. tr. de Libert. Eccles. Germ. Quicquid vero horum sit, certissimum manet, electiones Episcoporum et Praesulum in praesentia Imperatoris ejusque legati fieri debere, nec legitimas unquam esse posse, si quicquam in hac re negligere-tur. Videamus itaque quales sint effectus hujus juris et reservati.

Potiores effectus
hujus juris et re-
servati Caesarei
recensentur.

§. III.

Effectus I. Caesar
praetendit omni
jure, ut Ipsi signi-
ficetur sedis va-
cantia.

Primo loco omni jure praetendit Imperator ut Capitulum, cujus sedes, si Praesul mortuus aut alia ratione sublatus est, vacat, hanc sedis vacantiam Caesari debita sub-

submissione *annuntiet*. Quae eo potissimum fine et ex ea necessitate fieri debere existimamus, non solum ut supremae Curiae Feudali de hac mutatione intuitu feudi Ecclesiastici, prout fas est constare possit, sed etiam ut de Commissariis ad futuram electionem eligendis, legitimandis, mittendis-que cogitari, et omnia rite praeparari queant. Ex quo porro *secundo* fluit, in illa ipsa debita annuntiatione sedis vacantiae, Capitulum tempus indicare debere, quo ad novam electionem Praefulis procedere constituit: Tametsi enim tempus illud, intra quod electio fieri debet legitima, in Iur. Can. adeo certum atque definitum sit, ut, nisi intra 3. menses fiat, jus eligendi amittatur et ad superiorem devolvatur, *can. 11. Dist. 50. cap. 41. X. de Elect. et elect. pot.* Nihilominus tamen casus emergere potest, ut vel sedes impediatur, vel ex privilegio quodam electio differri possit in longius quoddam tempus, ita verbi gratia videmus, nonnulla capitula provocare ad ejusmodi privilegium, vi cujus laxiori tempore uti possunt pro sedis suae vacantia, ut interim fructus beneficii hujus majoris redundent in capitulum: quale privilegium in nuperrima aliqua electione Episcopali allegatum, et proinde Caesarei Legati adventum dilatatum fuisse, meminimus. Neque disputabitur, ejusmodi privilegia locum invenire posse, postquam ex Iur. Can. constat, non esse prohibitum, ut etiam ipse collator, qui fructus beneficii alias retinere nequit, ante collationem, una cum Capitulo statuere possit, quod fructus, ob justam et necessariam causam, ad tempus sint retinendi; et hoc jus retinendi fructus alias vocari solet *jus deportus*, vid. THOMASINVS P. II. L. II. *de disciplina Ecclesiast. C. 37.* Ill. BÖHMERS ad CORVINI Jus Canonicum L. II. T. 29. §. 34. lit. 1. Quod antea de sede impedita et impedienda diximus, ita intelligi volumus, quod quidem electiones in Germania ita liberae

Effectus II. ut indicetur tempus futurae electionis praehitutum.

Effectus III. Exercet facultatem ob justas causas inhibendi electionem.

liberae esse debeant, ut nec per Papam nec per Imperatorem regulariter impediendae sint, imo Pontifex, si hoc faceret, aperte contra Concordata Nat. Germ. ageret, v. Ill. BÖHM. ad CORVIN. c. l. L. I. T. 6. §. 9. lit. 5. Interim tamen praxis in Germania ostendit, quod is, cui jus convocandi capitulum competit, et illud intra tempus praestitutum convocare tenetur ad actum electionis peragendum, illud nihilominus intermittere debeat ob superioris inhibitionem. Sane in Electionibus Episcoporum Catholicorum actum electionis inhibuit et prorogavit Pontifex, quod acta electionis Monasteriensis d. Ao. 1706. ostendunt apud FABR. *in der Staats-Cantzley T. XI. p. 689.* In Capitulis immediatis Imp. protestantium Imperator ex justa causa actum electionis sistere potest, quod exemplum docet electionis Quedlinburgensis. Inde merito *Tertium* effectum juris et reservati Caesarei colligimus, nam cum in dicta electione Quedlinburgensi d. 3. Octobr. 1704. Imperator per rescriptum Capitulo injunxerat, *bis auf fernere Kayserliche Verordnung die Sache auf alle Weise statu integro zu erhalten*, et tamen Capitulum ad actum quendam electionis processerat, Imperator rejecit electionem, et inhibitionem de novo repetiit, vid. omnino FABRUM *in der Staats-Cantzley T. XIII. p. 572. et T. XIV. p. 518.* conf. Illust. BÖHMER *in J. E. Prot. L. I. T. VI. §. 45. add. Ejusd. diff. de juribus capituli sede impedita.*

§. IV.

Effectus IV. Curat per suos Commissarios, ut electiones fiant canonice.

Quartus effectus reservati Caesarei in eo consistere arbitramur, quod per suos legatos et Commissarios eam curam sibi omni tempore sumserit primariam, ut electiones efficiantur canonicae. Notum quidem est sufficienter de hac re disposuisse canones et constitutiones Pontificum, adeo, ut

ut nihil tam subtiliter determinatum inveniri possit in scriptis canonicis. Interim tamen non adeo infrequentes sunt casus, quibus, neglexisse interdum debita sua officia conventus et Capitula, facile deprehenditur. Proinde Imperatoris partes deinde erunt, ut, ne in hac re quid detrimenti capiat vel Ecclesia vel Respublica, per suos Commissarios efficiat. Huic effectui statim adjungimus *Quintum*; scil. quod Imperator possit et debeat per Legatos et Commissarios suos maximam curam eo extendere, ne ipse Pontifex Romanus, sub prae-textu juris confirmandi in Ecclesiis Cathedralibus sibi competentis, vel aliis artibus, electiones in Germania turbet; quae tamen, juxta Instr. Pacis et Concordata, liberae esse debent. Inde experientia docet, quod Ordines Imp. etiam Protestantes, saepius ad Imperatoriam Majestatem confugerint, Papatum insolentiam et fucos manifestarint, ac clementissimum auxilium implorarint. Quod factum fuisse occasione electionis Praepositi Ecclesiae Cathedralis Monasteriensis, testantur litterae in *FABRI Staats-Cantzley T. IX. p. 774. seqq. ibi. Dem Münsterischen Thom-Capitul durch Dero allergnaedigste rescripta nachdrücklich zu verbiethen und einzubinden, daß selbiges, zu seinem und der gantzen Teutschen Nation praesudiz, sich bey dem Paepstl. Hofe hierinnenfalls nicht weiter einlassen, noch von demselben et was praesudicirliches annehmen und erkennen solle. Conf. Ill. BÖHMER I. E. L. I. T. V. §. 70.* Possumus hic adjungere statim *Sextum* Imperatorii reservati effectum, quod Imperator per Commissarium suum commendare et proponere possit et soleat capitulo in eligendo Praesule occupato Candidatum, sibi et Imperio gratum, et ad promovendam salutem ecclesiae et reipublicae aptum. Quo jure, dum Imperator utitur, neutiquam infringitur libertas, qua omnes electiones gaudere debent. Provocamus hac in re ad excerptum *Kayserl. Rescripti an das Thom-Capitul zu Münster 14. Aug. 1706. die*

Effectus V. Curat, ne Papa electiones in Germania turbet

Effectus VI. Proponit et commendat Candidatum sibi et Imperio gratum.

D

Bi-

Bischöfl. Wahl betreffend in FABRI Staats- Cantzley T. XI. p. 703. ibi. Wir lassen im übrigen dem Capitel die ihm competirende freye Wahl ungekränkt, und da wir nebst Ihero Pöpstl. Heiligkeit dazu dismahl vor andern des Bischoffs von Osnabrük Liebden gnädigst recommendiren, ist es so weit von dem, daß Eure Wahl-Freyheit dadurch im geringsten berühret werde, daß selbige vielmehr bestätigt wird, indem Wir sowohl als Ihero Pöpstl. Heiligkeit gestehen, daß die Bestimmung von eines jeden freyen Willen dependire etc. item In Keyserl. Majestät Schreiben an Weyland Herrn Grafen von Schwartzburg Anthon Günter Christ- Mild. And. die Wahl einer Quedlinburgischen Aebtissin betreffend in FABERS St. C. T. XIII p. 56. ibi. Und weils darzu nach allen voblerwogenen Umständen sich dato niemand besser als die Prinzessin Christina Elisabetha hervorgethan; Als würde am rathsamsten seyn auf dieselbe vor allen andern Reflexion zu machen.

§. V.

Effectus VII. Dissidia inter capitulares super electione componit, et, si non possint conciliari, ipse constituit Episcopum.

Progredimur ad *Septimum* effectum; Hic in eo confitit, quod, vi reservati, et secundum clarissima verba famosae conventionis inter Calixtum et Henricum, Caesar, per Commissarium et Legatum suum, dissidia, inter Capitulares occasione electionis orta, componere, Metropolitanum et provincialium consilio vel iudicio, saniori parti assensum et auxilium praebere, immo et constituere Episcopos, docente praxi et experientia Imp., possit et consueverit, eo casu, si in electione Capitulares non convenirent. Huc pertinent quae habentur in CHRON. REG. S. PANTALEONIS ad Ao. 1122. ibi. „Imperator contra investituras Ecclesiasticarum dignitatum B. Petro remisit, ita duntaxat, ut, libera electione praecedente, Imperialis dignitas, quod suum est, in constituendis Episcopis Abbatibus vel Abbatissis non variaret.

OTTO

OTTO FRISINGENSIS de gestis Frider. Barbarossae *L. II. c. 6.* :
 „ Tradit enim , inquit , curia , et ab ecclesia , eo tempore
 „ quo sub Henrico V. de investitura Episcoporum decisa fuit
 „ inter Regnum et Sacerdotium controversia , sibi concessum
 „ autumat , quod obeuntibus Episcopis , si forte in eligendo
 „ partes fiant , Principis arbitrii sit , Episcopum , quem volue-
 „ rit , ex primatum suorum consilio ponere : Nec electum
 „ aliquem ante consecrandum , quam ab ipsius manu rega-
 „ lia per sceptrum suscipiat. In ANNALIBVS HILDESI-
 „ ENSIBVS ad An. 1122. legitur : Imperator , ut Ecclesia-
 „ sticae iustitiae satisfaceret , investituras ecclesiasticarum dig-
 „ nitatum St. Petro remisit , ita duntaxat , ut , libera ele-
 „ ctione praecedente , et canonum gravitate conservata , Im-
 „ perialis auctoritatis , quod sui juris est in constituendis Epi-
 „ scopis sive Abbatibus vel Abbatissis non amitteret , et si in con-
 „ stituendis his dignitatibus discordia , ut saepe fit , oborire-
 „ tur , Imperialis potestas , consilio sapientum , contraheret.“
 Exempla exerciti hujus juris , si desiderarentur , sane innu-
 mera in promptu sunt. Ita Lotharius Saxo Imperator , relata
 ad se super electione Episcopi Magdeburgensis capitularium
 scissura , Praesulem illis dedit Norbertum , vid. CRANZ. *in*
Metropol. L. VI. c. 12. Conradus III. Trajectensi Ecclesiae
 in partes scissae Episcopum dedit , vid. OTTO FRISINGENSIS
L. I. C. 62. seqq. Fridericus Barbarossa jam memoratae Eccle-
 siae Magdeburgensi divisae in electione Praepositi et Decani par-
 tes suas interposuit , et OTTO FRISINGENSIS in vita Fri-
 derici *L. II. c. 6* : „ Cum , inquit , in Ecclesia Magdebur-
 „ gensi alii ejusdem Ecclesiae Praepositum Gerhardum , alii
 „ Decanum eligerent , divisim hinc inde personis , Regem , ad-
 „ huc in saxoniam morantem , adire disponunt ; quos dum mul-
 „ tis modis ad unitatem et vinculum Pacis Princeps reducere
 „ satageret , ac proficere non valeret , alteri parti i. e. Decano
 D 2 cum

„ cum suis persuasit , ut Guicmannum Zizensen Episcopum, Virum
 „ adhuc juvenem sed nobilem eligerent , eique accersito regalia
 „ ejusdem Ecclesiae concessit. “ Ex ARNOLDO Lubecensi
 BARONIVS ad An. 1185. exemplum refert his verbis :
 „ Erant in Ecclesia Metropolitana Trevirensi duo electi Volc-
 „ marus et Rudolfus : Re controversa ad Imperatorem delata,
 „ propter dissensionem electionis approbavit Rudolfum , eique
 „ investituram dedit. “ Provocavit quidem Volcmarus ad
 Papam , qui et ipsi succurrebat , sed frustra et infelici successu.
 Nec deessent exempla ubi sublimè jus suum in controversis
 electionibus ipsorum Pontificum Rom. exercere non neglexit
 Imperator. Memorante RADEVICO L. II. Imperator Fride-
 ricus I. audito , quod a quibusdam sacri collegii membris Octa-
 vianus , Victor IV. dictus , ab aliis Rolandus , qui et Alexan-
 der III. electi essent , sui muneris esse credidit , autoritate
 et jure suo uti , Ecclesiae viduatae , decreto ab utraque dis-
 sentientium parte impetrato , consulere , illum in synodo Tici-
 nensi Romanum Pontificem , hujus vero electionem nullam ,
 pronuntiare.

§. VI.

Effectus VIII. Po-
 test dare uni alte-
 rive Candidato ex-
 clusivam.

Ad *Octavum* nunc effectum nos convertimus ; asserimus
 enim (licet non ignoremus hac super re saepius controver-
 siam motam esse) competere Imperatori *jus dandi* per Com-
 missarium suum uni vel alteri candidato , de quo forsàn ele-
 ctiores cogitare possent , qui vero sibi et Imperio parum acce-
 ptus , periculosus et inimicus est , *Exclusivam*. In ipsa con-
 ventione saepius memorata , ut praesens sit Imperator , vel
 ejus nomine Commissarius necessario , concessum est , et
 haec verba sine effectu esse non debent , nisi quis absurdum
 quoddam statuere velit. Ut autem hac praesentia aliquid effi-
 ciatur , necesse est , ut contra Candidatum indignum , de
 quo

quo certum esset, quod, per illius obtrusionem, male ecclesiae viduatae provideretur, data exclusiva, protestari possit Caesarea autoritas. Praeterea maxime considerandum venit, regalia et superioritatis territorialis jura principalesque dignitates, Episcopatibus et Ecclesiasticis dignitatibus annexa esse, ita, ut qui Praeful sit, etiam S. R. G. I. Princeps efficiatur. Quapropter, cum suprema totius Imperii ejusque salutis cura, sub sanctissimi jurisjurandi religione commissa sit Imperatori; quis non videt simul et hanc curam eidem concreditam esse debere, ut ne talis a Capitulo eligatur, ex cujus persona, vel animo, forsan jam declarato hostili, detrimentum quoddam vel periculum expectare possit Respublica Germanica? Accedit et hoc, quod, propter eandem in Imperio Principalem dignitatem, in nexu feudali constituatur Imperator, tanquam dominus directus, cum noviter electo, tanquam vasallo Imperii, mediante investitura; Quae, qualis hodie sit, substituta in locum investiturae per sceptrum, cerimonia porrectionis gladii, ejusque apprehensionis et osculationis, passim tradunt Iur P. et Feud. *Dres* conf. III. *MOSER in Comp. I. P. L. VII. c. 7. §. 15.* Si itaque Impetatoris interest, habere Vasallum idoneum, fidelem, suae et Imperii salutis promovendae studiosum, et qui, prouti conventio saepius allegata loquitur, *faciat, quod ipsi debet*; manifestum est, in Imperatore etiam autoritatem quaerendam esse, rejiciendi eum, qui secundum Ipsius judicium talis non est. Et licet, per Ecclesiasticam dignitatem obtentam, in spiritualibus sedi Apostolicae subjiatur Praeful Romano-Catholicus; per eandem tamen cum seculari illa dignitate conjunctam, Sacrae Caesareae Majestati et Imperio, ob fidelitatis juramentum praestitum, adhuc arcius obstringitur. Quemadmodum autem Caesar non cogit Pontificem ut confirmet eum, quem indignum, inidoneum, de haeresi suspectum, vel Ecclesiae suae inimicum judicat;

dicat ; ita nec Papa nec ecclesia adeo illimitatam libertatem sibi arrogare possunt , ut , non attenda Caesaris protestatione , dehortatione et exclusiva per suos Ministros data , quemcunque velint , Caesari atque Imperio suspectum , Ecclesiae et Reipublicae Germanicae obtrudere valeant. Haec omnia probe ponderanda sibi sumit olim Legatus Caesareus Excellentiss. Comes de Kaunitz , dum , teste LONDORPIO *in Actis Publ. ad a. 1688.* Reverendissimo Capit. Ecclesiae Metrop. Coloniae proposuit : „ Considerandum esse , quod „ dioecesis Germaniae temporalis iurisdiclio cum regalibus „ annexa sit , ideoque non posse illis illimitatam plane eligen- „ di libertatem competere , sed eam in tantum esse restrictam , „ ut non liceat ab Interesse Imperii recedere. „ Nec Imperatori , cui his ex causis jus dandi exclusivam Candidato tribuimus , illa facultas denegari , sed potius per pronam consequentiam adscribi debet , quod , si eiusmodi Candidatus a Caesare pro inidoneo iudicatus , a Capitularibus nihilominus eligeretur , Caesar deinde jure suo prorsus uti , et tali praesumptive electo , a Pontifice licet confirmato , regalia denegare possit ; prouti et , antequam confirmationem adeptus sit , huic quoque actui in Curia Rom. omnibus viribus se recte opponit. Confirmabimus et illustrabimus hactenus dicta nonnullis exemplis et testimoniis. Occurrunt primo litterae responsoariae Iosephi Imperatoris gloriosae memoriae ad status Belgii foederati in FABERS *St. C. T. XI. p. 729.* ubi haec verba leguntur : „ Libertas Capitularium Germanicarum in eligendis Praesulibus , Nobis prae aliis vi officii nostri curae esse debet , et „ est ita , ut vix credamus , Capitula hac in parte opem et „ praesidium Vestrum requisitura esse. Non etiam iis libertas illa , *unius alteriusve personae probabili exclusione , cujus „ exempla non omnino insolita sunt* , adimitur , quandoquidem „ illis inter plurimos eligibiles liberrimum optandi arbitrium „ relin-

„relinquitur „ In causa Monasteriensi 26. Jul. 1706. per Legatum suum Excell. Dn. Comitum de Eck proponi iussit Imperator: *Wasmassen Ibro Keyserl. Majestet in dem Herrn Bischoffen von Paderborn eine vvooblbesugte dissidenz setzten, und nicht nur zu Rom sich seiner des Hn. Bischoffen Wahl wieder setzen, sondern auch ihm die Regalia und Weltlichkeiten verweigern wvürden.* vid. FABRI St. C. T. XI. p. 694. seqq. ubi plura de hac causa notatu digna scripta et rescripta occurrunt. In Electione Quedlinburgensi paria verba rescripti Caesarei excerpanda veniunt ex FABRI St. C. T. XIII. p. 560: *Dahingegen Wir bey verspürender Renitenz alle dem Stifft daraus entstehende Folgerungen demjenigen anbeimgenben müssen, vvelcher mit Vervverffung unser Reichsväterl. Sorgfalt darzu Anlaß gegeben; Gestalten vvir denn auch nimmermehr zu geben können noch vverden, daß dem Stifft vielleicht eine solche Person vorgesezt vverde, respectu deren Thun und Lassen allerhand nicht ungegründete Erinnerungen obhanden seyn etc.* Postquam etiam Caesar jus devolutionis urst, mox novas suspensionis et inhibitionis litteras adjunxit; et hujus in specie his verbis meminit: *Als können Wir auch, diesen gegen unsre ausdrückliche Inhibition voreylig unternommenen Actum so blosserdings zu confirmiren uns nicht entschliessen, sondern es ist unser gnädigster und ernstlicher Befehl an Euch hiermit, daß ihr bis zu Einlangung Unser anderweyten Keyserl. Verordnung die bisberige sedis vacanz continuiert, und, ob dieses Incidens nicht geschehen vväre, nach vwie vor einrichtet.* Quae contra hanc nostram sententiam, de Caesaris potestate dandi exclusivam, forsitan obmoveri possent, facili negotio etiam removebuntur. Si quis inferre velit ex cap. 43. X. de Elect. et Elect. pot. et cap. 12. eodem tit. in 6to. hanc exclusivam libertati ecclesiasticae adversari; eum ad supra dicta ablegamus, ubi monstravimus, libe-

illuq

ram

ram omnino manere electionem quoad tot reliquos Candidatos non exclusos ; Et sic salva erit libertas Capitularium , salva Imperatoris autoritas ; salva denique Reipublicae Germ. securitas ac incolunitas. Alii si argumentari vellent ex Instrum. P. W. a. s. §. 21. quod , quia ad Imperatoris obligationem ibi refertur , ut Episcopos et Praelatos A. C. additos , si intra annum electionis suae fidem Ipsi fecerint , et praestanda praestiterint , *absque ulla exceptione* investiat , ergo nulla locum inveniat exclusiva etc. , jam facile refelluntur , si respondimus , haec omnia accipienda esse in terminis habilibus , scil. eum investiendum esse , *absque ulla exceptione quae legitime est electus* ; talis vero non erit unquam , cui Imperator , suo jure , ex justo , pro salute Reipublicae , iudicio , exclusivam dederat. Taceamus quod illa ipsa verba : *absque ulla exceptione* investiendum esse electum , magis pertineant ad exclusionem effectuum confirmationis papalis nondum forsau obtentae. Notum enim est , quod , licet confirmatio adeo necessitatis sit , ut ante illam electus administrationi se immiscere haud possit , *cap. 17. X. de Elect. et Elect. pot.* hoc tamen *in c. 28. X. eod.* remissum sit electis in partibus Aemaniae , Angliae et Galliae : et praxis in Germania certa , quod Electi statim post electionem , concorditer et legitime factam , omnem potestatem territorialem , jurisdictionem ecclesiasticam , immo et votum et sessionem in comitiis cum omni facultate concurrenti ad negotia Imp. accipiant. vid. BÖHMER in *I. E. P. L. I. T. 6. §. 72.*

§. VII.

Effectus IX.
Praesens Imperator per suos Commissarios esse debet , si de deponendo Praefule agatur,

Nonus effectus Caesarei reservati merito in eo ponitur , quod Imperatoris praesentia per Legatos et Commissarios , atque ejus autoritas necessaria esse debeat , si de Praefulis alicujus , ob justas causas suscipienda , depositione et depulsi-

pullione a Sede Episcopali agatur in Imperio nostro. Omnes
 aequi rerum aestimatores nobiscum consentient, quod, si non
 sine interventione Caesariae autoritatis, Episcopus eligendus
 atque constituendus est, sine eadem actus depositionis, ob
 paritatem rationis, suscipi nequeat: Et propterea superflua
 ducimus reperere superiora argumenta. At ne omni exem-
 plo nos destitui uideamur, provocabimus ad infausti illius
 mariti Gebhardi Truchsesii Archiepiscopi et Electoris Colo-
 niensis fata; ex quibus cognoscimus, Rudolphum II. Imperato-
 rem, qui et ipse non una vice legatos ad dehortandum
 Gebhardum, simul vero etiam ad confirmandos in moliminibus
 suis adversus Praesulem, capitulares, miserat, huic negotio
 depositionis memoratu dignissimo manus adnovisse: Id quod
 diligentissime adnotavit Celeberr. Dn. KÖHLER in *Diss. Al-
 torfii hab. de actis et fatis Gebhardi Truchsesii Archiep. et Elect.
 Coloniens.* provocavitque ad solennes instructiones Legato-
 rum, praesertim in *den Beylagen des Ausschreibens Gebhardi.
 citt. S. 10. 13. 15. etc.* Merito tamen conquestus est Vir
 Celeberr. S. 20. n. 6. quod huic turbis Coloniensibus ansa
 data fuerit Pontifici Gregorio XIII, se, plus quam par erat,
 negotiis immiscendi Imperii, et ad suum tribunal statim ab
 initio rapiendi causam, cujus dijudicatio Imperio German.
 inprimis competeat, Caesare ad ausus Pontificis conniven-
 te, eum maxime in finem, ut odium exauctorationis potius
 in Pontificem, quam in se, a Protestantibus, devolveretur.
 Urgent quidem pro excusatione Pontificis, causam Gebhardi
 fuisse mere ecclesiasticam; hinc, et sententiam ferre, ad so-
 lum Pontificem pertinuisse. Verum Gebhardus, Archiepi-
 scopatu privatus, privabatur etiam Electoratu, et seculari
 in dioecesi terraque Coloniensi potestate: Hinc, propter con-
 nexionem utriusque, cum una sententia Pontificis Gebhardus
 removeretur ab utraque dignitate, hoc non potest non dici

E

Germa-

Effectus X. et ultimus. Imperatorii Commissarii praesentia in electione Coadjutoris.

Germaniae admodum injuriosum. Sed missis his ad *decimum* et ultimum effectum explicari haecenus reservati Caesarei properamus et statuimus, praesentiam Imperatoris per Legatos et Commissarios suos, etiam justam et necessariam esse, quando postulante necessitate, eligendus est Ecclesiae Coadjutor. Nec heic prolixi esse volumus, certo persuasi, quod eadem necessitas, quae Imperatoris praesentiam in electionibus Praesalium ipsorum exigit, facile in omnium oculos incurrere debeat, quando agitur de electione Coadjutoris; nimirum in ecclesiae et reipublicae Germ. salute et tranquillitate collocatur haec necessitas. Sed et fortiora efficiuntur omnia argumenta pro jure hoc Caesari asserendo, si consideramus, quod *hodie in Germania Coadjutoriae cum spe futurae successionis dantur ut plurimum*; et sint modi successorem futurum, vivente adhuc episcopo, designandi, consequenter sedis vacantiam impediendi. Licet enim antiqui canones Coadjutores tantummodo admittant, si Episcopus justa causa perpetuo impeditus, aut aegritudine vel senio confectus fuerit: Attamen sequens aetas multa immutavit, et occasionem dedit inventionibus Coadjutoriarum, sede non impedita atque etiam Subcoadjutoriarum. Interim, quia communiter spes futurae successionis coadjutoriis juncta est, hoc tamen secundum concilium Tridentinum *cap. 7. Sess. 25. de reformat.* non nisi causa prius diligenter a Pontifice cognita fieri debeat, hinc quoque German. nostram recte concludimus, electionem Coadjutorum alia ratione fieri non posse, quam qua fieri debuisset aliquando Episcopi electio; i. e. praesente Imperatoris Legato vel Commissario, conf. CORVINVS *in Jur. Can. L. I. T. XVII. §. 2.* et *ibid. III. BÖHMERS in notis, et in diss. de juribus capituli sede impedita. C. I. §. 14.*

S. VIII.

S. VIII.

Coronidis loco quaestio tangenda est et brevibus judicanda : An in interregno Vicariis quoque Imperii jus istud mittendi Commissarios ad actus electionis, in partibus Imperii sibi conceditis, competat? Quam proinde affirmare non dubitamus ex his rationibus 1) quia generatim cum omnibus fere I. P. Doctoribus asserenda est Vicariis Imp. ea potestas, quae ipsi Imperatori, si praesens esset, tribuenda fuisset, et adeo omne illud relictum est ipsis, quod in A. B. et generatim legibus et observantia Imperii non est ademptum vel restrictum; 2) Licet hoc jus hactenus semper restrictive sed cumulative intelligenda sunt; praesertim, cum notissimum sit, exercitium aliorum reservatorum Imperatoris v. g. augendi dignitates, concedendi privilegia, legitimandi, et similia, ad eosdem Vicarios Imp. pertinere. vid. Ill. Moser

An Vicarii Imp. in Interregno mittere possint Commissarios ad electiones Praefatum.

in Comp. J. P. L. III. c. 13. §. 11.

CORRIGENDA.

Pag. 6. Paragr. 3. lin. 16. pro moderatore, lege: moderatores.
 Pag. 11. lin. 15. pro examinasset, lege: examinasset.
 Ibid. lin. ult. pro fuisse, lege: habuisse.

TANTVM.

E 2

GRATV.

GRATVLATIONES.

Post varios iuris SHELLERYS in arte labores,
Iure suo ac merito praemia digna capit.
Omnis in hoc genito chari stat cura Parentis,
Delicium est Themidos, delictumque domus.
Maeste animo studioque Tuo, dignissime Fili!
Fac, Pater et Natus sint in honore pares!

**Consultissimi atque Excellentissimi
PARENTIS,**

Amici ab annis inde academicis sibi
coniunctissimi, Filio,
summos in utroque iure honores
l. m. q. gratulatur

IO. DAVID. BAIERVS, S. Theol. D.
Prof. Publ. et V. D. M.

Caesaris Augusti curae, quae Iura reseruet
Imperium, praefens pagina docta docet:
Hinc et amica Themis jam confert praemia digna
DOCTORIS tribuit nomina, Iura, TIBI.

*Sic de novis honoribus Praenobilissimo
DN. CANDIDATO ex animo
gratulatur*

G. H. LINCK, D. et Prof. Publ.
h. t. Fac. Iur. Dec.

GRATIA

Caesaris

CAesaris Imperii Sacri pars Iuraque, Docto
TE Libertatis Vindice, stant patriae.
 Non, SCHELLERE, TVAE est laudis pars ultima,
 summo
 TE placuisse Throno, Principibusque viris.
 Caesari, et inde DEO, tribuis sua quaeque cuique.
 Quid mirum, modicum si modo Papa capit?
 TV cape mox largos fructus, quos forte reservant
 Iam studiis Numen, Sors, Pater et Patriae.

Praenobilissimo DN. LICENTIAO
 Supremos in Vtroque Iure Ho-
 nores, laudabiliter partes, fau-
 stos felicesque esse iubet

GEORG. FRID. DEINLINS,
 D. et P. P. O.

CAESARIS, et nosti, et docte sacra iura tueris:
 SCHELLERE, o quantum tu decus inde feres!
 Ecce, TIBI Pallas plaudit, plauduntque Camenae;
 Laurum et iuridicam porrigit alma Themis!

Nobilissimo Dom. SCHELLERO
 Summorum in Iure honorum
 Candidato dignissimo
 gratulabatur

C. G. SCHVVARZIVS, P. P.

E 3

Quem

Quem, *Fautor, meritum semper fugiebas honorem*
Hinc TE nunc sequitur, corpus ut umbra suum.
Hinc specimen solenne TVVM TIBI gratulor, optans,
Vt dentur studiis praemia digna TVIS.

Ita

de promeritis diu honoribus

Praen. et Doct. DN. DOCTORANDO
 congratulatus est

GEORG. FRID. KIESLING,
 Oppon.

AVGVSTI TVA docta manus dum iura tuetur,
 Applaudunt Musae, plaudit et aequa Themis.
 Aequa Themis lactans, hodie TIBI SCHELLER AMANDE
 Basia, cum cocco, pileolumque dabit.
 Inde novos TIBI, quos in Iure capeffis honores,
 Ex animo grator, fata benigna precans.

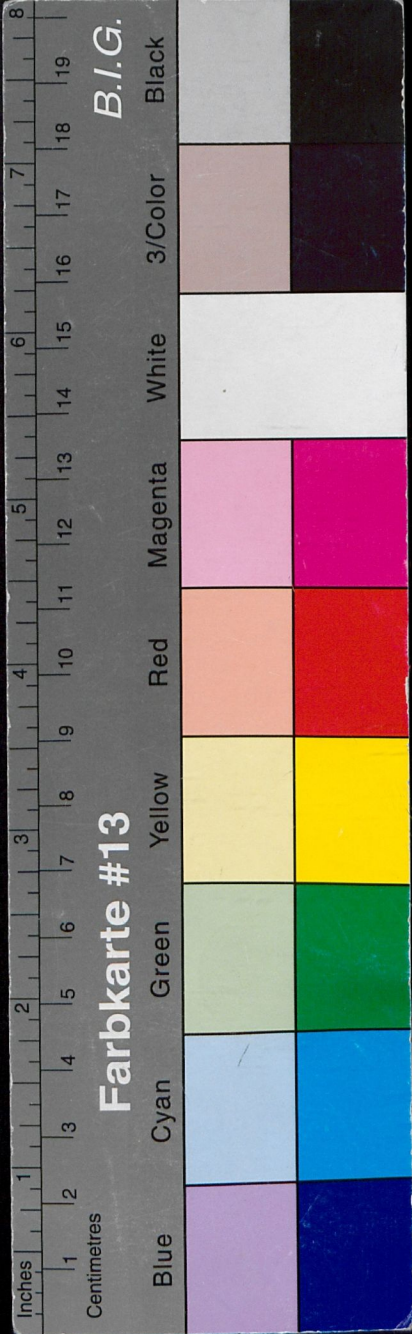
Haecce Praenobilissimo Doctissimoque
DN. CANDIDATO, Fautori atque
Amico suo honoratissimo, Inquil-
no et Consalino aestumatissimo,
dum, Summorum in Vtroque Iure
Honorum caussa, eruditionis Spe-
cimen eximium ederet, gratula-
tionis ergo dabat

CONRADVS DEINZER,
 Iur. et Phil. Stud.
 Opp.

OK
 TK
 4124

N. M. II, 137
f. 36, 1. X 2400128
MEDITATIONES INAUGURALES
DE

II k
4124

IVRE ET RESERVATO
IMPERATORIS
MITTENDI COMMISSA-
RIOS AD ACTVM ELECTIO-
NIS ECCLESIASTICORVM
S. R. G. I. PRINCIPVM ET PRAE-
SVLVM

SVPERIORVM PERMISSV
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS AC PRIVILEGIIS LEGITIME
CAPESSENDIS

D. XV. DECEMBRIS ANNO MDCCXXXVIII

AVTOR DEFENSVRVS OFFERT

IOHANNES SIGISMVNDVS SCHELLER
SONDERSHVSA - SCHWARTZBURGICVS.

ALTORFII NORICORVM
TYPIS IOH. GEORGII MEYERI, VNIV. TYPOGE.

28

430